

вищий ступінь розвитку й демонструє переконливі результати: "Досліджуючи особливості підготовки фахівців економічного профілю в США, слід розрізняти поняття економічної освіти та бізнес-освіти. Економічна освіта має більш теоретичний характер і забезпечує підготовку фахівців для роботи в державних структурах, у той час як бізнес-школи навчають практиків для роботи у приватному секторі" [1, с. 172]. Як бачимо, відмінність у цілях навчання у США пов'язана не стільки з теорією та практикою, скільки з роботою у різних сферах господарства: на макрорівні більше потрібна освіта, яка дає більш масштабне бачення функціонування економіки, саме як цілісного господарства країни, а можливо, навіть як складової світової економіки в усіх (або, принаймні їхній більшості) аспектах її розвитку. Така економічна освіта потрібна як керівникам великих державних підприємств та організацій, так і виконавцям-підлеглим – аби краще розуміти як кінцеве призначення певних економічних процесів, так і місце та роль окремих працівників на різних ділянках великих виробництв. Тоді, як бізнес-освіта потрібна більшою мірою для ведення власної, приватної справи, яка, звісно, також може набувати доволі великих масштабів, іноді навіть співмірних економіці невеликих країн – однак, як правило, бізнесмени все ж є керівниками підприємств виробництва або обслуговування середнього та малого масштабу.

Бізнес-освіта, виростаючи у конкуренції з економічною освітою, а також на основі значної частини елементів традиційної економічної освіти, все більше витісняє останню, хоча й навряд чи витіснить її зовсім – вочевидь і не має такої спеціальної мети (швидше йде мова про переважно побічний ефект розвитку самої бізнес-освіти).

Окремо слід зазначити, що бізнес-освіту у світі надають переважно недержавні, приватні навчальні

заклади – у більшості випадків численні бізнес-школи. Однак, сам факт того, що більший успіх у наданні бізнес-освіти мають приватні заклади привертає увагу до специфіки менеджменту у галузі бізнесу та особливостей державного управління. Слід враховувати, що бізнес-освіту нерідко також розглядають як не лише економічну, але й управлінську освіту. У цьому третя її особливість, порівняно з економічною освітою, після розрізнення за ознаками теоретичність/практичність та державний/приватний сектор.

Що стосується теорії управління, яку на західний манер нерідко називають теорією менеджменту, то тут теж спостерігаються певні відмінності між управлінням приватним сектором і сектором державним. Більше того, у академічній сфері менеджмент має також свою специфіку, і хоча на заході нерідко здійснюють ротацию топ-менеджерів, переміщаючи їх з усіх трьох сфер – приватної, державної та академічної – у кожену іншу, однак усе ж це завжди певний ризик, і не завжди виправданий ризик. Тому, якщо ми говоримо про бізнес-освіту, то вона найбільше відповідає також і теорії менеджменту приватного сектору, хоча для цього вже є зовсім інші причини, ніж у випадку порівняння бізнес-освіти з економічною освітою. Так, у теорії менеджменту приватного сектору, на протигагу сектору державному, а також значною мірою й сектору академічному, набагато більше заохочується спонтанність та ініціативність, з одного боку, а з іншого – наголошується на незрівнянно вищому ступені особистої відповідальності за якість результату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Велущак М. Структура вищої економічної освіти в США / М. Велущак // Порівняльна професійна педагогіка. – 2012. – № 2. – С. 169-174.

УДК 091

ІВАЩУК В.

Наук. керівник: МАТВИЄНКО І.С., канд. філос. наук
м. Київ

МЕНТАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ УКРАЇНЦІВ У ТВОРЧОСТІ ДМИТРА ДОНЦОВА

Засадничі ідеї французьких та німецьких дослідників про закономірну соціальну й расову нерівність знайшли своє відображення й на теренах української суспільно-політичної думки. Зокрема, Д. Донцов, обгрунтовуючи власну елітарно-психологічну концепцію нації, в дусі гоблізму зазначає, що "ієрархізоване" суспільство є природним наслідком факту нерівності людей щодо їхніх інтелектуальних, моральних і фізичних властивостей. "Якісна" нерівність між

людьми зумовлює їхнє місце в суспільній ієрархії. Людина тільки тоді може з успіхом виконувати свою суспільну функцію, коли вона перебуває на відповідному до її спроможностей і характеру місці, тобто, коли вона виконує, як каже Д. Донцов, цитуючи Г. Сковороду, "сродне собі діло". Функціональна стратифікація суспільства за таким принципом забезпечує, на його думку, ефективність соціальної організації та її стабільність.

Соціальна стратифікація, як стверджує Д. Донцов, зумовлює внутрішні протиріччя та конфлікти інтересів і вимагає постійної координації та підпорядкування. Це створює особливу структуру відносин у суспільстві, яка спирається на засади правління та підпорядкування, у зв'язку з чим маємо справу з поляризацією суспільства на дві групи: правителів і підвладних. Проблема такої поляризації суспільства, а разом із цим питання взаємовідносин між групами правителів та підвладних і їхньої характеристики – є, власне, темою дослідів Д. Донцова у творі "Дух нашої давнини".

Роздумуючи над психологією провідної верстви, Д. Донцов багато уваги присвятив расовим властивостям її членів. У своїх висновках він наслідує погляди таких расистських теоретиків, як Ж. А. Гобіно, Ж. В. де Ляпужа, Г. Ст. Чемберлена, Г. Гюнтера та ін. Як і його попередники, український дослідник не лише наголошує на важливості расових елементів при формуванні провідної верстви, але й стверджує взаємозв'язок психологічних властивостей провідної верстви з її расовим типом. Тобто, Д. Донцов повністю підтримує думку про те, що тільки люди певної раси здатні й мають усі дані для того, щоб стати провідниками певного народу.

Як і представники європейського расизму, Д. Донцов приписує окремим "расам" особливі й тільки їм притаманні психологічні властивості й "класифікує" на цій основі окремих українських політичних діячів, письменників тощо. У "Дусі нашої давнини" знаходимо широку інформацію про "остійців", "динарців", "медитеранців", "нордійців" – расові типи, які трапляються на українських землях. Згідно з расистським вченням про абсолютну вищість "нордійської раси", Д. Донцов приписує українським "нордійцям" усі найкращі, найпозитивніші й державотворчі прикмети і робить висновок, що "елементи з прикметами підрядної верстви – остійці і динарці не можуть відіграти тієї ролі у цім будівництві (держави), як це можуть елементи будуючі – нордійці й медитеранці".

Нордійці, як пише Д. Донцов, – "це панська раса (так само як остійці – раса рабів)", що "носить у собі потяг і пристрасть різьбити світ і давати йому свої закони, свою правду". Більше того, Д. Донцов наголошує, що тільки тоді, коли до голосу приходили елементи нордійські (Княжа доба), або медитеранці (Ко-

зачина) – на Україні наставав "момент нашого взлету". На початку ХХ ст. серед українців переважають остійські елементи, які й формують життєву філософію української людини нашого часу, причому ця філософія під кожним оглядом неправильна й для України шкідлива.

Аналізуючи расистські ідеї Д. Донцова, варто звернути увагу, що на відміну від його західноєвропейських попередників, які фактично підміняли поняття "нація" на поняття "раса", Д. Донцов розглядає "якісні" расові відмінності як засадничі елементи націо- та державотворення. Незважаючи на це, все ж расову теорію Д. Донцова варто сприймати з певними застереженнями, адже, як слушно зазначає М. Сосновський, "расистські теорії в такому сенсі, як їх виклав у "Дусі нашої давнини" Донцов, сьогодні остаточно розвінчані, а все те, про що писали Гобіно, Чемберлейн, Ляпуж, Аммон, Гюнтер, Клявс та інші, – належить до історії "расових мітів" і "расових пересудів", які не мають жодної наукової основи. Крім того, цілком очевидно, що походження расизму не наукове, а політичне. Зокрема, в цьому контексті можна пригадати політичну пропаганду єврейського "богообраного" народу, ідею про панівну роль білої раси, теорію про "вищість і першість російської нації".

На основі проведеного аналізу найбільш популярних расових теорій нації можемо зробити висновок, що всі вони є елітарними, недемократичними та суперечать ліберальним цінностям, що, включаючи їхню замкненість, суперечить самій ідеї нації. Крім того, більшість теорій расизму не тільки повністю ігнорують поняття "нація", але й розглядають державу як політичну організацію нижчого, порівняно з расою, рівня. Фактично, прихильники расизму намагаються показати, що на розвиток людства впливають лише міжрасові відносини, відповідно держави в зовнішній політиці мають керуватись, передусім, расовими інтересами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сторожук С. Нація: історія і теорія проблеми / Світлана Сторожук // Об'єктивні та суб'єктивні чинники періодизації націотворчого процесу; Нація: історія і теорія проблеми. – К.: ВАДЕКС, 2013. – С. 69-124.
2. Донцов Д. Дух нашої давнини / Дмитро Донцов // Де шукати наших історичних традицій; Дух нашої давнини. – К.: МАУП, 2005. – С. 250-263.